

Ny detaljplan i Lofta

Arkeologisk utredning 2025

Lofta 1:2 & 1:3, Föra socken, Borgholms kommun, Kalmar län, Öland

Kenneth Alexandersson

Arkeologisk rapport 2025:26



MUSEIARKEOLOGI SYDOST
— en del av Kalmar läns museum



Ny detaljplan i Lofta

Arkeologisk utredning 2025

Lofta 1:2 & 1:3, Föra socken, Borgholms kommun, Kalmar län, Öland

Författare	Kenneth Alexandersson
Copyright	Kalmar läns museum 2025
Redaktion	Anna-Karin Karlsson, Stefan Siverud
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Frågeställning och syfte	11
Metod, genomförande & resultat	13
Tolkning och åtgärdsförslag	14
Referenser	15
Tekniska och administrativa uppgifter	16



Karta över Kalmar län med platsen markerad.

Sammanfattning

Den nu aktuella arkeologiska utredningen utfördes inom de två fastigheterna Lofta 1:2 & 1:3 under en dag i mars, inför en detaljplanering av området. Den arkeologiska utredningen genomfördes som en fältinventering till fots. Vid inventeringen mättes de identifierade kulturhistoriska lämningarna in med GPS.

I området fanns tydliga spår efter den stenbrytning som förekommit i området, både i form av skrotsten och brytplatser. I området återfanns också stenmurar som löpte genom utredningsområdet samt två minde röjningsrösen. Murarna kunde huvudsakligen kopplas till sentida ägogränser och inom begränsade delar till odling.

Vid utredningen framkom inga lämningar som enligt Kalmar läns museum motiverar ytterligare antikvariska åtgärder.

Inledning

Under en dag i mars 2025 genomfördes en arkeologisk utredning inom delar av de två fastigheterna Lofta 1:2 och 1:3. Utredningen föranleddes av planerad bostadsbebyggelse i området.

Den nu genomförda utredningen var inte den första kulturhistoriska översikten som genomförts i området.

- 2011 gjordes en kulturmiljöutredning över området Djupvik-Lofta. Vid detta tillfälle genomfördes en genomgång av historiska kartor (Lantmäteriets historiska kartor, GEORG), arkivstudier (Fornsök, Kringla, SHM, SOFI, Kalmar läns museums topografiska arkiv), antikvariska rapporter och artiklar samt hembygdslitteratur (Lamke m.fl. 2011).
- 2021 gjordes ett antikvariskt utlåtande efter fördjupad analys av förfrågan kring nya tomter (Johannisson 2021) där ett mindre specifikt område studerades utifrån hur tomter skulle kunna styckas av inom delar av området.

Topografi och fornlämningsmiljö

Lofta ligger på den nordvästra sidan av Öland, strax norr om Djupvik (fig. 1). Området karaktäriseras av en omfattande stenbrytning som både visar sig i både en stor mängd skrotsten samt stenbrott. I anslutning till Djupvikshamn finns ett flertal lämningar efter skurkvarnar som användes för att slipa kalkstensplattor.

Utredningsområdet var cirka 89 000 m² stort (fig. 2). Inom själva utredningsområdet finns inga registrerade förhistoriska lämningar inför fältinventeringen. De fornlämningar som ligger i anslutning till i området består till största delen av stensättningar som ligger i anslutning till områdets äldre strandvallar. Nordväst om utredningsområdet på väg mot Lofta by ligger en registrerad stenåldersboplats (L1958:2226).



Figur 1. Utredningsområdets lokalisering norr om Djupvik på östra Öland.

Frågeställning och syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att klargöra om det fanns okända kulturhistoriska lämningar i området som skulle komma att beröras av en eventuell exploatering.

Undersökningsresultatet skulle kunna användas av Länsstyrelsen i dess fortsatta beredning av ärendet. Vidare skulle rapporten kunna användas som underlag av exploitören i den vidare planeringen av områdets utformning.



Figur 2. Utredningsområdets med den planerade tomtstrukturen.

Metod, genomförande & resultat

Den arkeologiska utredningen genomfördes i form av en fältinventering till fots och involverade två arkeologer. De kulturhistoriska lämningar som påträffades vid utredningen mättes in med GPS. Samtliga fornlämningar som påträffades skulle registreras i Kulturmiljöregistret.

Vegetationen i utredningsområdet var varierad och utgjordes av äldre gräsbeväxt odlingsmark, buskmark och förslyad skogsmark. Ställvis i området var vegetationen svårgenomtränglig. Inom delar

av området låg kalkstensplattan mycket ytligt och ställvis i öppen dager. Bitvis var terrängen låglänt och vattensjuk.

Vid inventeringen framkom spridda kulturhistoriska lämningar i utredningsområdet som kunde kopplas till ägogränser, äldre odlingsmark och stenbrytning. I området framkom också två ensamliggande röjningsrösen som låg med 90 meters mellanrum.

Tolkning och åtgärdsförslag

De stenmurar som noterades i utredningsområdet markerade gränser för odlingssystem eller ägogränser. Vid en jämförelse med det äldre kartmaterialet konstaterades att samtliga lämningar representerade moderna gränser som finns redovisade på fastighetenskartan från 1940-talet.

De två röjningsrösen som framkom låg distanserade från varandra och kunde inte funktionellt relateras till andra lämningar.

Vid den arkeologiska utredningen framkom inget som enligt Kalmar läns museum skulle föranleda några ytterligare antikvariska åtgärder.

Referenser

Lamke, L., Reuterdahl, M. & Söderström U. 2011. Kulturmiljöutredning för området Djupvik-Lofta, Kulturmiljöutredning 2011, Djupvik-Lofta, Föra socken, Borgholms kommun, Öland. Kulturhistorisk rapport 2011:15. Kalmar läns museum.

Johannisson, S. 2021. Djupvik-Lofta. Antikvariskt utlåtande efter fördjupad analys av förfrågan kring nya tomter. Föra socken, Borgholms kommun, Öland.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	5486-2024
Kalmar läns museums dnr:	-
Projektnummer KLM:	25_06
KMR uppdragsnr:	202500260
Uppdragsgivare:	Borgholms kommun
Landskap:	Öland
Kommun:	Borgholm
Socken:	Föra
Fastighet:	Lofta 1:2 & 1:3
X koordinat:	6322598 (N)
Y koordinat:	610975 (E)
Latitud:	57°2'0.5"N
Longitud:	16°49'42.9"E
M ö h:	4-7
Fältarbetstid:	2025.03.04
Antal arbetsdagar:	1
Personal:	Tove Traneskog, Kenneth Alexandersson
Tidsålder:	Historisk tid
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM.
Inmätning:	GPS-RTK Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99 TM och RH2000.



Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

